

# S. Sayısı : 85

## Türkiye - Fransa Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ile Modüs vivendi ve eklerinin onanması hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ticaret Komisyonları raporları (1/35)

T. C.

Başbakanlık

Muamemat Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 70 - 35, 6/2599

11 . XI . 1946

### Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türkiye ile Fransa arasında 31 Ağustos 1946 tarihinde Paris'te imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ile Modüs vivendi ve eklerinin onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 23 . X . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuştur.

Sözü geçen anlaşmaların, süresi 4931 sayılı Kanunla uzatılan 4582 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 23 . X . 1946 tarihli ve 3/4853 sayılı kararla onanmış olduğunu arz ederim.

Başbakan

R. Peker

### Gerekçe

İkinci Dünya Harbi sırasında Fransa ile daralan iktisadi ve ticari münasebetlerimizi geliştirmek, bu alanda iki memleket arasındaki iş birliğini sağlamak ve mübadeleleri zamanın ticari ve iktisadi şartlarına uygun bir şekilde ve genel bir çerçevede içinde yeniden düzeltmek hususunda Fransa Hükümetiyle uyushmuş ve böyle bir anlaşmaya varılmasının memleketimizin menfaatlerine uygun olacağı düşünülerek Fransa ile bu kere Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ve 1929 tarihli Ticaret Sözleşmesini bazı değişikliklerle yürürlüğe koyan bir Modüs vivendi 31 Ağustos 1946 tarihinde Paris'de imzalanmıştır.

Yeni Ticaret Anlaşmasına göre, iki memleket arasındaki mübadele sistemi özel takas işlemleri yerine, bunu genel bir çerçevede içinde sağlayacak ahdi kontenjan listelerine ve netice itibariyle serbest dövizli genel ödeme sistemine dayanmaktadır. Anlaşmanın süresi bir yıl olup, bitiminden iki ay önce haber verilmek suretiyle bozulmadığı takdirde kendiliğinden birer yıllık süreler için yenilenmiş sayılacaktır.

Bu Anlaşmanın yürürlüğü süresinde yapılacak mübadelelere ait ödemeleri düzenleyen yeni Ödeme Anlaşması, 500 milyon franklık bir plâfond tesbit etmiştir. Bu hesapta 100 milyon franktan aşırı bir para toplandığı takdirde alacaklarımızın Fransız hazine bonolarına yatırılması, bundan başka alacaklarımız 500 milyon frankı aşarsa plâfond'u geçen miktarı altına dolâra veya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Fransa Bankasının mutabık kalacakları diğer bir serbest döviz tahvili ve Anlaşmanın bitiminden altı ay sonra plâfond dâhilinde kalacak alacaklarımızın da altın dolâr veya serbest dövizle değiştirilmesi sağlanmıştır. Bu suretle Fransa ile Ödeme işlerinde de serbest döviz şartları elde edilmiş olmaktadır. Anlaşmaya bağlı, Fransız frankı sahasına giren ülkeler listesine Suriye ve Lübnan da konulmuştur. Bundan böyle bu memleketlerle olacak ticari mübadeleler, Ödeme Anlaşmasına uygun olarak Fransa Bankasında tutulan hesap üzerin-

den ödemek suretiyle Fransız frankı ile yapılabilecektir. Anlaşmanın yürürlük süresi Ticaret Anlaşmasının aynıdır.

Modüs vivendi 29 Ağustos 1929 tarihli mefsub Ticaret Sözleşmesini bazı değişikliklerle yürürlüğe koymaktadır. Buna bağlı listelerde, her iki memlekete ithallerinden en ziyade müsaadeye mazhar millet kaydından istifade edemeyecek mamuller ile ürünler gösterilmiştir.

Aynı tarihli gizli şifahi demekte işbu Anlaşmaların uygulanmasından elde edilecek Fransız franklarına prim vermeyi bazı şartlarla üstümüze almış bulunuyoruz. Ancak prim usulü kaldırılmış olduğundan bu taahhüdünüzün şimdi fiili sahada uygulanma alanı kalmamış bulunmaktadır.

21 Eylül 1946 tarihinde yürürlüğe given bu Anlaşmaların memleketimizin menfaatlerine uygun oldukları mütalaa edilmiştir. Bu düşünce ile Anlaşmalar Kamutay'ın Yüksek Tasvibine arz olunur. .

### Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.  
Dışişleri Komisyonu  
Esas No. 1/35  
Karar No. 13

13 . I . 1948

#### Yüksek Başkanlığa

Türkiye ile Fransa arasında 31 Ağustos 1946 tarihinde Paris'te imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ile Modüs vivendi ve eklerinin onanması hakkındaki kanun tasarısı Komisyonumuzca incelendi.

Komisyonunuzun ikazı üzerine Ödeme Anlaşmasına bağlı liste üzerinde Hükümetimizin ilgili Devletlerle mutabık kalarak yaptığı değişiklik kayıt ve tesbit edilerek kanun tasarısı Komisyonunuzca kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Ticaret Komisyonuna ve-

rilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri Komis-  
yonu Başkanı  
Bilecik  
M. Ş. Esendal  
Bolu  
H. C. Çambel

İzmir  
Yücel

Samsun  
C. Büsel

Sözeü  
Kocaeli  
N. Erim  
Burdur  
F. Altay

Kütahya  
A. Gündüz

Kâtip  
Gaziantep  
Dr. A. Melek  
Çoruh  
A. Us  
İnzada bulunmadı  
Manisa  
A. R. Artunkal  
Sinob  
Y. K. Tengirsenk

**Ticaret Komisyonu raporu**

*T. B. M. M.*

*Ticaret Komisyonu*

*Esas No. 1/35*

*Karar No. 13*

3 . II . 1948

**Yüksek Başkanlığa**

Türkiye ile Fransa arasında 31 Ağustos 1946 gününde Paris'te imzalanan ve Başbakanlığın 23 . X . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararıyla gönderilen 11 . XI . 1946 gün ve 70/35 ve 6/2599 sayılı tezkeresine bağlı Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ve Modüs vivendi ve ekleri ile yine bu Anlaşmaya ek olarak Başbakanlığın 2 Temmuz 1947 gün ve 71/647 ve 6/1889 sayılı yazısına bağlı frank sahasına dâhil ülkeler listesinden Süriye'nin çıkarılması hakkında Fransa Büyük Elçiliği ile teati edilen mektupların işbu kanunla birleştirilmesine ait olan ve Dışişleri ve Ticaret Bakanlıkları temsilcilerinin huzuriyle komisyonumuzda incelendi.

Gerek Konuşmalardan ve gerek verilen izahattan da anlaşıldığına göre bu anlaşmanın akdedildiği tarihten bugüne kadar işleyiş tarzının memleket ticaretinin faydasına uygun bir şekilde cereyan etmiş ve etmekte bulunduğu

anlaşmıştır. Ancak bu kabil ticaret anlaşmalarında serbest dövizle beraber aynı zamanda karşılıklı mal mübadelesi ve muvazeneli tediye durumunun gözönünde tutulmasının komisyonumuzca temenniye lâyık görülmeyle raporumuzda açıklanması uygun görülmüştür.

Kamutaya gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ticaret Ko. Başkanı	Sözcü	Kâtip
Ankara	Gaziantep	Niğde
A. Çuhukcu	C. Alevli	H. Ulusoy
Afyon K.	Aydın	Kars
Ş. Lâçin	F. Bilgen	A. Sürmen
Kırklareli	Manisa	Manisa
Ş. Ödül	Y. M. Alakant	F. Kurdoğlu
Muş	Trabzon	Trabzon
B. Dedeoğlu	A. R. Işıl	M. Yarımbıyık
	Van	
	M. Koçak	

**HÜKMETİN TEKLİFİ**

*Türkiye ile Fransa arasında 31 Ağustos 1946 tarihinde Paris'te imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ile Modüs vivendi ve eklerinin onanması hakkında Kanun tasarısı*

**MADDE 1.** — Türkiye ile Fransa arasında 31 Ağustos 1946 tarihinde Paris'te imzalanan ve 4931 sayılı Kanunla süresi uzatılan 4582 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanarak Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarıyla 1929 tarihli Ticaret Sözleşmesini yürürlüğe koyan Modüs vivendi ve ekleri onanmıştır.

**MADDE 2.** — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

**MADDE 3.** — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan  
R. Peker

Devlet Bakanı  
Başb. Yardımcısı  
M. Ökmen

Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
M. A. Renda	Ş. Devrin
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
C. C. Toydemir	Ş. Sökmensüer
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
H. Saka	H. N. Keşmir
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
Reşat Ş. Sırer	C. K. Incedayn
İkonomi Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
T. B. Balta	Dr. B. Uz
Gümrük ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
T. Coşkan	F. Kurdoğlu
Ulaştırma Bakanı	Ticaret Bakanı
Ş. Koçak	A. İnan
Çalışma Bakanı	
Dr. S. İrmak	

## TÜRKİYE İLE FRANSA ARASINDA TİCARET ANLAŞMASI

Türkiye Hükümeti ile Fransa Hükümeti, Türkiye ile Fransa arasındaki Ticari mübadelelerin mümkün olduğu kadar gelişmesini görmek arzusuyla,

Genel iktisadi çalışmanın yeniden başlamasına bu suretle yardım ederek aralarındaki iş birliğini gelecekte muhafaza etmek kaygusuyla,

Aşağıdaki hususları karşılaştırmışlardır:

### Madde — 1

Fransa ile Türkiye karşılıklı olarak idhalât ve ihracat müsaadelerinin verilmesinde birbirlerini mümkün olduğu kadar müsait bir muameleye mazhar kılacaklardır.

### Madde — 2

Fransa Hükümeti ilişik (A) listesinde yazılı emtiaın, bu listede gösterilen miktar veya kıymetler haddi dâhilinde Türkiye'ye ihracına müsaade edecektir; Türkiye Hükümeti bunlara tekabül eden idhal lisanslarını verecektir.

Türkiye Hükümeti ilişik (B) listesinde yazılı emtiaın, bu listede gösterilen miktar veya kıymetler haddi dâhilinde Fransa'ya ihracına müsaade edecektir; Fransa Hükümeti bunlara tekabül eden idhal lisanslarını verecektir.

Şurası mukarrerdir ki, A ve B listelerinde zikredilen kalemlere girmiyen emtia ile bunlardan kontenjanları tükenmiş olanlar bu Anlaşmanın yürürlüğü süresinde, iki memleket yetkili makamlarının önceden müsaadesi alınmak şartıyla, iki taraftan ihraç ve idhal edilebileceklerdir.

### Madde — 3

Fransa ile Türkiye arasındaki ticari mübadeleler, iki memlekette yürürlükte bulunan umumi idhalât ve ihracat ve bilhassa fiyatların mürakabesi rejimlerine uygun olarak yapılacaktır.

### Madde — 4.

İşbu Anlaşmanın yürürlüğü süresinde yapılacak ticari mübadelelere mütaallik ödemeler bugünkü tarihte imzalanan Ödeme Anlaşması hükümlerine göre tanzim kılınacaktır.

### Madde — 5.

İki memleket arasındaki iktisadi münasebetlerin gelişmesini takibetmek ve bunu kolaylaştırmaya yarıyacak bütün tekliflerde bulunmak maksadiyle Fransız temsilcileri ile Türk temsilcilerinden mürekkep ve iki delegasyondan birisinin Başkanm isteği üzerine toplanacak bir Karma Komisyon kurulacaktır.

### Madde — 6.

İşbu Anlaşmanın yürürlüğü süresinde her iki memleketin yetkili makamları tarafından onanmış, fakat Anlaşmanın müddeti bitiminde tamamlanmamış olan işlemler işbu Anlaşmanın hükümleri gereğince tasfiye edileceklerdir.

### Madde — 7.

İşbu Anlaşmanın yürürlüğe konmasından evvel başlamış olan hususi takas işlemleriyle serbest dövizli işlemler bu işlemlerin iki tarafın yetkili makamlarınca onandığı sırada iki memlekette yürürlükte bulunan, umumi rejim hükümlerine göre tasfiye olunacaklardır.

Madde — 8.

İşbu Anlaşma 21 Eylül 1946 da yürürlüğe girecek ve yürürlük süresi bir yıl olacaktır. Süre sonu tarihinden iki ay önce haber verilmek suretiyle bozulmadığı takdirde, birer yıllık süreler için kendiliğinden yenilenmiş sayılacaktır.

Paris'te 31 Ağustos 1946 tarihinde Fransızca iki nüsha olarak yapılmıştır.

<A> Listesi

*Fransa'nın Türkiye'ye ihracatı*

Türk tarife numarası	Emtiaın cinsi	Kıymeti (1 000 frank)
1	Damızlık aygır	10 000
66 b	Jelâtin	500
66	Muhtelif tutkal	1 000
89	Makine kayışı, boru ve makinelerde müstamel sair deri ve kösele mamulâtı	10 000
112	Hortum, kolan, makine kayışı ve bunların mümasilleri	
102 - 103	Her nevi yünden ve kıldan iplik	20 000
106	Yünlü mensucat	50 000
125 - 126	Keçe şapka ve keçe şapka taslağı	10 000
133 c	Eleklik	2 000
208 a	Kahve	4 000
213	Çay	3 000
215 - 218	Şarap ve ispirotolu içkiler	5 000
236	Kara biber	2 000
239	Karanfil	300
249	Vanilya	250
262	Kanepe otu	500
266	Rafya	1 000
272 - 275	Nebati boyalar	2 800
281	Plâstik maddelerden mamül eşya	10 000
295	Ağaçtan mamül dokumacı alâtı	4 000
298	Ağaçtan alâtı fenniye ve hendesiye ve emsali	1 500
305	Mantar ve mamülâtı	4 000
307	Fırçacılık eşyası	5 000
Muhtelif	Mütenevvi kâğıt ve fotoğraf kâğıdı	25 000
340	Sigara kâğıdı.	70 000
348 - 349	Kitap ve gayrimevkut mecmualar	10 000
366 - 372	Müfredat üzere satılabilecek hale getirilmiş pamuk ipliği (ağaç makaralı, ufak çile, yumak, zıvana vesair şekillerde)	25 000
379	Pamuklu mensucat	35 000
380	Tül ve müslinler	600
383	Her nevi pamuk kadife (şerit, pamuk peltiş ve bunların mümasilleri dâhil).	2 000

Türk tarife numarası	Emtiaın einisi	Kıymeti (1 000 frank)
388 - 389	Pamuktan gemi yelkeni, çadır, kova, boru, keçe, makina kolanı ve sair kolanlar.	1 000
390	Pamuk fitiller.	100
391	Pamuktan balık ağıları.	6 000
392	Perdah için zımparalar ve diğer bezler.	100
395 b	Örme eşya pamuktan erkek ve kadın çorabı.	500
399	Her nevi korseler, karnı bağları ve kemerler.	500
400 A	Pamuklu, keten veya keten pamuk karışık mendil (ajursuz ve kenarı bastırılmamış).	1 000
440 - 449	Kauçuk mamulât.	10 000
445	Her türlü nakil vasıtaları için iç ve dış lastikler ve şeritler	35 000
446	Kauçuğa batırılmış iplik ve mensucat.	1 500
448 - 449	Kauçuktan mâmul sıhhi ve tıbbî âletler.	5 000
450 - 454	Muşamba ve müşamba mamulâtı	3 000
459	Değirmen taşı ve öğütmeğe mahsus sair taşlar.	1 000
468	Talk	1 500
471 ve 475	Tebeşir.	1 000
479 a	Levha ve yaprak halinde mika.	5 000
481 c	Ateş tuğlası ve kiremidi.	5 000
482	Grafit, grafit mamulât (500 000 i grafitli pota).	5 000
483, 486 ve 487 a, b, c, d	Çini ve porselenden mamulât tuvalet takımları.	50 000
488	Çiniden, porselenden âlatı elektirikkiye ve aksama	4 000
494 a	Camdan şişe, küçük şişe, damacanave emsali.	10 000
495	Camdan mücerrit	200
497 a, b	Pencere camları.	20 000
498	Ayna ve mağaza camları, otomobil ve saireye mahsus emniyet camları	5 000
499 ve 500 a, b	Aynalar (lüks çerçeve hariç).	1 000
502 ve 503 a	Lamba şişesi, camdan lamba karpuzu ve abajurları.	3 000
505	Müteşehhip lambalar (elektrik ampulleri).	10 000
508	Gözlük camları	5 000
509	Alâtı basariye ve fenniye camları.	5 000
511 d ve 512 d	Sofra ve yazıhane için eşyayı zücaeiye (mevadı saire ile gayrimürettep).	1 500
513	Camdan alâtı fenniye ve cihazlar .	2 000
514	Müstahzarat ampulleri (boş).	500
519 ve 520 a	Hususi çelikler.	40 000
535	Her nevi demir soba	1 000
537	Demir mobilya	1 000
538	Demirden el alâtı.	15 000
539 d, h, v,		
540	Bıçakçılık eşyası.	20 000
541	Çilingir mamulâtı.	10 000
544	Demirden şemsiye takımı	1 000
545	Dikiş iğneleri (Sanayide kullanılan iğneler hariçtir).	500

Türk tarife numarası	Emtiaın cinsi	Kıymeti (1 000 frank)
547 - 550	Demir parmaklık, demir telden kafeslikler, demir telden mamulât demir mensucat).	5 000
552	Demirden hırdavatçlık eşyası	1 000
593 - 597	Saatler	5 000
598	Barometre, taksinetre, manometre.	1 000
598	Elektrik saatleri (muaddidleri)	5 000
598	Su muaddidleri	5 000
601 - 610	Alâti musikiye ve aksanı	2 000
611 - 612	Buhar düdükları (siren) vesair düdükları	1 000
613 - 614	Optik ve fenni aletler	15 000
615 - 616	Fotoğraf cihazları, sinamatoğraf cihazları ve aksanı	10 000
617	Filimler ve muhtelif hassas peliküller	5 000
617	Çekilmiş sinamatoğraf filimleri	10 000
619	Telsiz telgraf ve telefon makineleri, radyolar ve aksanı	10 000
620 - 621	Röntgen cihazı, tababette ve baytarıyede kullanılan cihazlar ve sıhhi cihazlar	10 000
623	Dezenfeksiyon ve takun aletleri (zirai pülvarizatörler dâhil)	20 000
624 - 626	Hararet, kesafet, rutubet ve ispirto derecelerini gösteren aletler, diğer fenni aletler, mesahai araziye, riyaziyeye, hikmeti tabiiyeye, heyete ve ahveli cevviyeye mütaallik alet	5 000
629	Ağaçtan gayri mevattan suni âza ve aksanı	1 000
630	Çakmaklar	2 000
632	Aleti vezniye ve vezinleri.	5 000
633 - 634	Süpürmeye mahsus ve diğer elektrikli aletler	5 000
636 - 639	Av tüfekleri ve mühimmatı	10 000
644	Mevadî işaliye, lâğam fitilleri ve patlatmaya mahsus kordonlar	10 000
651	Petrol, benzin ve müstakati ve sair kuvvetlerle müteharrik motörler (elektrik hariç)	10 000
652	Transformatörler ve elektrik motör malzemesi	10 000
653	Akümülatör ve pil	10 000
654	Elektrot ve vale	10 000
656	Kâğıt imalâtı makineleri	20 000
657	Kabli nesic mevadî işleyen makineler	40 000
658	Torna, testere, rende zımba, hadde ve çekiç makineleri, çivi, teneke kutu makineleri, cam imalinde ve camcılıkta müstamel makineler çimento makine ve kablıpları, taş kırma makineleri ve maadinden, top-rakdan ve ağaçdan eşya imalinde kullanılan sair makineler	40 000
650 ve 664	Ziraat makineleri	40 000
665	Her nevi tulumbalar	3 000
666	Mekfîlat imal ve ihzarına mahsus makineler, buz, taktir, tâsir, teb-rit, makineleri, şişeleri yıkayan ve dolduran makineler, vinçler, ka-vurucu ve öğütücü makineler, ütü, çamaşır yıkama makineleri ve di-ğer makineler ve aksanı	35 000
667	Binek otomobilleri	50 000
669	Kamyon ve kamyonetler (%25 i 5 tonluk ve daha yukarı kamyon ol-mak üzere)	110 000
	Otomobil, kamyon ve kamyonetler için parçalar	20 000

Türk tarife numarası	Emtianın einsi	Kıymeti (1 000 frank)
679	Bisiklet ve motosikletler	20 000
	Bisiklet ve motosiklet için yedek parçalar	5 000
700	Toprak boyalar (okralar)	15 000
703a,b,c,d	Matbaa ve yazı mürekkepleri	7 000
703 v	Kurşun kalemleri	5 000
703h,704 ve 709	Resim boyaları, sanayiye mahsus boyalar, vernikler	20 000
705	Cameı macunu (mastik)	2 000
706 - 777	Uzvi sun'i boyalar boyalar (anilinler, alizarinler ve saire) ve anilin tuzu fenol ve naftel mürekkebatı	15 000
708	Kundura boyaları	500
710,712,716, 717,725,754.		
756	Kimyevi maddeler	40 000
	Dişçi çimentosu ve alçısı ve çimento mahlülü	5 000
760	Haşarat itlâfına mahsus müstahzarat	2 000
763,770,774, 782,787,788, 805,853	Seromlar, aşlar, tıbbi sanayi mamulâtı ve ispençiyari müstahzarlar	
ve sair nu- maralar		100 000
812 - 813	Uçan yağlar ve kimyevi maddelerden alınan mahlüller ve itriyatçılıkta kullanılan katı ve yumuşak cisimler	5 000
815	Cerrahlıkta kullanılan bezler, sarğılar ve muşambalar	300
819	Tıbbi yakılar	1 800
857	Kokulu sular ve tuvalete mahsus mevad	5 000
858 - 859	Çocuk oyuncakları	5 000
860	Yağmur ve güneş için «Şemsiyeler»	500
	Spor eşyası	10 000
	Döşeme kumaşları, şeritler, moda modelleri, balmumu mankenler, maroken döşeme yüzleri, pudra ponponları ve diğer moda eşyası	5 000
	Posfatlar	7 000



«B» Listesi

Türkiye'nin Fransa'ya ihracatı

Fransız tarife numarası	Emtiaın cinsi	Miktar Ton olarak
21 den	Ham deri (koyun, keçi)	400
20 mû- kerrer	Barsak	100
21 den, 22 den		
ve 25 ten	Tiftik	350
27 den	Kuru ipek kozası	125
27 den	İpek döküntüsü	50
38 den	Sınai bal	100
45 ten, 46 dan, 47 den,		
49 dan	Balık konservesi	50
80 den	Mercimek, kuru fasulye ve bakla	6 000
85 ten	Kuru üzüm	800
85 ten	Kuru incir	1 550
85 ten	Fındık	500
85 ten	Tatlı badem	150
85 ten	Acı badem	150
85 ten	Kuru erik	50
85 ten	Antep fıstığı	
88 den	Meyva çekirdeği	
88 den	Hintyağı tohumu	1
88 den	Kendir tohumu	600
88 den	Soya fasulyesi	3 000
88 den	Yer fıstığı	2 000
88 den	mavi haşhaş	500
88 den	Keten tohumu	5 000
109 dan	Tütün	600
110 A dan	Bezir yağı	500
110 A dan	Dafne yağı	2
112 den	Gül yağı	Kg. 50
		T.
114 ten	Kitre	2
ve 115 ten		
114 ten ve	Sığıla yağı	45
115 ten		
123 ten	Afyon	5
124 ten	Meyan balı	100
126 dan	Meyan kökü	3 000
142 mükerrer	Kenevir (kendir elyafı)	1 500
156	Mazı	150
157 den	Palamut	3 500

Fransız tarife numarası	Emtianın cinsi	Miktar Ton olarak
158 A dan	Soğanlar	300
167 den	Pamuklu ve yünü paçavralar	1 000
178 mükerrerden	İzmir menşeli zımpara cevheri	600
179 MM B den	Mağnezyum (ciyobertite)	1 000
» » »	Lüle taşı	2
» » »	Ham amyant	200
221 den	Bakır	3 000
222 den	Simli kurşun	}
224 ten	Çinkolu Kurşun	
227	Antimovan cevheri	4 000
233	Krom cevheri	600
026	Borasit	10 000
0377	Palanüt hulâsası	1 650
380 den	Ham ipek	500
442 A,B,C,D,E	Halı	5
		100 000 Türk lirası

#### PROTOKOL

Türkiye Hükümeti ve Fransa Hükümeti bugünkü tarihli Ticaret Anlaşmasını imzaladıkları sırada aşağıdaki hükümlerin tatbiki hususunda anlaşmışlardır:

1) İşbu Anlaşmanın yürürlüğe konmasından sonra her iki taraftan gönderilecek mallara, iki tarafın yetkili makamlarınca verilmiş ve usulü dairesinde tasdik edilmiş, ilişik önerge uygun, bir menşe şahadetnamesi katılacaktır.

2) Bedeli elli Türk lirasını veya başka bir para ile bu meblâğın eşitini geçmiyen göndermeler menşe şahadetnamesinden bağışık tutulacaktır.

Ticaret Anlaşmasına ilişkin belge

Menşe Şahadetnamesi örneği

Menşe Şahadetnamesi

Gönderen:

İsim: . . . . .  
İkametgâh . . . . .  
Sokak . . . . .

Gönderilen

İsim . . . . .  
İkametgâh . . . . .  
Sokak . . . . .  
Malın cinsi . . . . .  
Ambalâj tarzı . . . . .  
Koli adedi . . . . .  
Marka numarası . . . . .  
Ağırlık { Gayrisâfi . . . . . : kilo  
          { Sâfi . . . . . kilo  
Kıymet { Fob . . . . .  
          { Cif . . . . .  
Malın gönderileceği yol . . . . .

. . . . . Ticaret Odası, Fransa Hükümeti ile Türkiye Hükümeti arasındaki 31 Ağustos 1946 tarihli Ticaret Anlaşması hükümlerine uyarak yukarıda vasıfları yazılı emtiyanın Türk menşeli Fransız olduğunu tasdik eder.

. . . . . { Fransız Gümrük İdaresinin aşağıda imzaları bulunan memurları yukarıda gösterilen emtiyanın ithal edildiklerini tasdik ederler. istihlâke arz edildiklerini

Tarih İmza Mühür

## FRANSA İLE TÜRKİYE ARASINDA ÖDEME ANLAŞMASI

Türkiye Hükümeti ve Fransa Hükümeti, Türkiye ile frank sahası arasındaki ödemeleri kolaylaştırmak üzere aşağıdaki hususları kararlaştırmışlardır:

### Madde — 1.

Fransa Bankası Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası namına, frank sahasında oturan kimselerin beşinci maddede sayılan işlemlerden dolayı Türkiye'de oturan kimselere ödemeye borçlu oldukları meblâğlar ile alacaklandırılacak olan bir frank hesabı açacaktır.

### Madde — 2.

Yukardaki birinci maddede yazılı hesap, Türkiye'de oturan kimselerin, beşinci maddede sayılan işlemlerden dolayı frank sahasında oturan kimselere borçlu oldukları paralar ile borçlandırılacaktır.

### Madde — 3.

Frankın altına nazaran fiyatı değişecek olursa, birinci maddede derpiş olunan hesabın değişiklik gününde mevcut olan alacaklı bakiyesi Fransa Bankası marifetiyle, vuku bulan değişiklik nisbetinde denkleştirilecektir.

### Madde — 4.

Yukardaki ikinci maddede derpiş olunan hesap 500 milyon frankı aşan bir alacak bakiyesi gösterdiği vakit Fransa Bankası, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın isteği üzerine, bu rakamı aşan meblağı altına, dolara veya iki Banka arasında varılacak anlaşmadan sonra başka bir serbest dövize tahvil edecektir.

### Madde — 5.

Akit taraflar, yürürlükteki kanunlarının tesbit ettiği şartlar içinde Türkiye ile frank sahası ve frank sahası ile Türkiye arasında, ezcümle aşağıdaki ödemelerin göçürülmesine izin vermek hususunda anlaşmışlardır:

— Ticaret Anlaşması hükümleri gereğince mübadele olunan malların bedeli ve bu mübadeleye müteferri masraflar .

— Seyahat masrafları.

— Öğrencilerin ikamet ve okul masrafları.

— Lisanslar ve bröveler hasulâtı ve aidatı

— Hava Yolları İşletmesinden doğan ticari hasulat

— Vergiler ve para cezaları

— Yardımlar

— Maaş ve ücretler

— Sigortalar, mükerrer sigortalar (primler ve tazminat)

— İki memleket yetkili makamlarının önceden anlaşacakları bunlara benzer diğer ödemeler.

### Madde — 6

1. — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının Fransa Bankasındaki hesabının alacaklı bakiyesi en az 100 milyon franka vardıği vakit, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası her an bu hesabın zimmetiyle Fransız hazine bonoları satın alabilecek ve bonolar Fransa Bankasında kendi

adına açılacak dosyaya konulacaktır. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, anılan bonoları para piyasasındaki şartlarla tamamen veya kısmen her an Fransa Bankasına tekrar satınalmak veya bonoların vâdelerinin bitmesine en çok üç aydan fazla bir müddet kalmadığı takdirde bunları tamamen veya kısmen Fransa Bankasına kendi resmi haddi üzerinden iskonto ettirebilecektir.

2. — 3. madde hükümleri, işbu madde gereğince elde edilen Hazine bonolarına tatbik edilebilir.

Maddde — 7

Frankların Türk lirasına ve Türk liralarnın İranka tahvili, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Fransa Bankası tarafından uygulanan İngiliz lirası resmi rayici esası ile yapılacaktır.

Madde — 8

Eğer, işbu Anlaşmanın bitimini takip edecek 6 ayın sonunda ikinci maddede derpiş olunan hesap bir alacaklı bakıyesi gösterirse Fransa Bankası bu bakıyeyi altına, dolâra veya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına kabul edilecek başka bir serbest dövize tahvil edecektir.

Madde — 9

İşbu Anlaşma bugünkü tarihte imza edilen Ticaret Anlaşması ile aynı günde yürürlüğe girecek ve aynı yürürlük süresinde olacaktır.

Paris'te 31 Ağustos 1946 da Fransızca iki nüsha olarak yapılmıştır.

**Ek.**

Frank sahası aşağıdaki ülkeleri ihtiva eder:

1. — Asıl Fransa (Korsika dâhil) - Cezayir
- Fransız Batı Afrikaası
- Fransız Üstüva Afrikaası
- Madgaskar ve tevabii
- Reünyon
- Fransız Somalini
- Fransız Günyanı
- Guadölup
- Martinik
- Sen - Piyer ve Mikelon
- Hindistan'daki Fransız Toprakları
- Çin Hindistanı (Indochine)
- Yeni Kaledonya
- Okyanusa'daki Fransız Toprakları
- Yeni Ebritler müşterek idaresi
- Fas ve Tunus Himaye Toprakları
- Fransa mandası altındaki Kamerun ve Togo ülkeleri
- Monako Prensiği
- Lübnan

1 numaralı ek mektup

Bay Başkan,

Paris'te cereyan eden müzakereler sırasında Fransız ve Türk Heyetleri aşağıdaki hususları kararlaştırmışlardır:

1. — Fransa Bankası, mahallî paraların kanuni tahlis-kudretini haiz oldukları frank sahası ülkelerinde işbu Anlaşmada derpiş olunan ödemelerde bulunmak için lâzım olan mahallî paraları birinci madde gereğince açılan hesabın zimmetiyle sağlayacaktır.

2. — Karşılık olarak, Fransa Bankası, işbu Anlaşmanın tatbiki dolayısıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının elde ettiği mahallî paraları anılan hesaba alacak kaydetmek suretiyle Bankadan geri çekecektir.

Yukardaki hususlar hakkındaki mutabakatımızı teyid buyurmanızı rica ederim.

Derin saygılarımı kabul buyurunuz, Bay Başkan.

Bay Profesör Burhan Zihni Sanus  
Türk Ticaret Heyeti Başkanı

2 numaralı ek mektup

Bay Başkan,

Bugün imzalanan Ödeme Anlaşmasının üçüncü maddesinin tatbiki için frankın altına nazaran kıymetinin, Amerikan dolârının Paris'deki ortalama resmî rayicinin (119, 10669 frank) ve altının Birleşik Devletlerdeki resmî fiyatının (Ous 35, 00 dolâr) gözönünde tutularak tesbit edildiğini tasarihle şeref kazandım.

Derin saygılarımı kabul buyurmanızı rica ederim. Bay Başkan.

Bay Profesör Burhan Zihni Sanus  
Türk Ticaret Heyeti Başkanı

TÜRKİYE İLE FRANSA ARASINDA AKDOLUNAN MODÜS VIVENDİ

Türkiye Hükümeti ve Fransa Hükümeti, iki memleket arasındaki ticari münasebetleri kolaylaştırmak arzusuyla, işbu Modüs vivendi müddetince, 29 Ağustos 1929 Sözleşmesi hükümlerini aşağıdaki değişikliklerle yürürlüğe koymağı kararlaştırmışlardır:

Madde — 1.

Anılan Sözleşmenin 1 nci den 3 ncüye kadar olan maddeleri yerine aşağıdaki metin konmuştur:

İlişik 1 nci listede yazılı maddeler dışında kalan Türk menşeli ürünler, Fransa'ya ithalatinde, tarife hususlarında asgari taraifedeki resimelerden ve en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden, yani gerek ithalât resimleri, gerek bu resimlerin mevzu teşkil ettiği veya edebileceği herhangi munzam resim, emsal ve artırma hususlarında Fransa'nın tarife tedbirleri, ti-

icaret sözleşmeleri veya gümrük tarifelerinde ve tarifelendirmek usullerindeki değişiklik yolu ile herhangi üçüncü bir devlete bahsettiği veya edebileceği en aşağı derecedeki resim miktarlarından faydalanacaklardır.

İlişik 2 nci listede yazılı maddeler dışında kalan Fransız menşeli ürünler Türkiye'ye ithalinde, tarife hususunda en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden, yani gerek ithalat resimleri, gerek bu resimleri mevzu teşkil ettiği veya edebileceği herhangi munzam resim, emsal ve artırmalar hususlarında Türkiyenin tarife tedbirleri, ticaret sözleşmeleri, gümrük tarifelerinde ve tarifelendirmek usullerindeki değişiklikler yolu ile herhangi üçüncü bir devlete bahsettiği veya edebileceği en aşağı derecedeki resim miktarlarından faydalanacaklardır.

Madde — 2.

Anılan Sözleşmenin 5 nci ve 6 ncı maddeleri kaldırılmıştır.

Madde — 3

Anılan Sözleşmenin 26 ncı maddesi yerine aşağıdaki metin konmuştur:

Yukardaki maddelerde derpiş olunan en ziyade müsaadeye mazhar Millet muamelesi:

a) Yüksek Âkid taraflardan biri tarafından komşu memleketlerle hududun iki yanında 15 er kilometreyi geçmeyen bir bölge içinde hudut ticaretini kolaylaştırmak için bahşedilen veya edilebilecek olan imtiyazlara;

b) Fransa'nın, 1939 dan 1945 e kadar içinde bulunmuş olduğu harp halinden doğan malî düzenlemeleri kolaylaştırmaya mâtuf ithalât için târife hususunda koyabileceği özel rejime;

c) Gümrük târifesi hususunda Türkiye'nin 1923 de Osmanlı İmparatorluğundan ayrılmış olan memleketlere bahşettiği veya edebileceği faydalara;

d) Fransa'nın sömürgelerine, himaye topraklarına ve Fransa'nın hükmü altında bulunan memleketlere kendi gümrük hudutları içindeki araziye bahşettiği veya edebileceği, veyahut bu sömürge veya himaye topraklarının Fransa'ya, diğer sömürgelere ve himaye topraklarının veya Fransa'nın hükmü altında bulunan memleketlere bahsettikleri veya edecekleri terehli faydalara;

e) Yüksek Âkid taraflardan biri tarafından akdolunmuş veya olunacak bir Gümrük İttihadından doğan faydalara;

f) Yüksek Âkid taraflardan birinin, diğer tarafın iştirak etmiyeceği çok taraflı Sözleşmelere üçüncü devletlere gelecekte bahşedebileceği haklara veya imtiyazlara, - bu hak veya imtiyazlar genel mahiyette çok taraflı sözleşmelerde oldukları, muhassıran bu sözleşmelerde yazılı buldukları, bunlardan faydalananın diğer Âkid tarafa yeni menfaatler temin ettiği ve nihayet diğer Âkid taraf mütekabiliyet bahsetmediği takdirde tatbik olunmayacaktır.

Madde — 4.

Anılan Sözleşmenin 28 ncı maddesi kaldırılmıştır.

Madde — 5.

İzmir üzümü Fransız gümrük tarifesinin, diğerleri arasında Corinthe üzümünü de ihtiva eden 85/16 pozisyonuna konulmuş olduğundan İmza Protokolunun Birinci Maddeye Müteferri bendi kaldırılmıştır.

Madde — 6.

Üçüncü maddeye ve altıncı maddeye müteferri bentler kaldırılacaktır.

Madde — 7.

İşbu Modüs vivendi 21 Eylül 1946 da yürürlüğe girecek ve yürürlük süresi bir yıl olacaktır. Süre sonu tarihinden üç ay önce haber verilmek suretiyle bozulmadığı takdirde üçer aylık süreler için kendiliğinden yenilenmiş sayılacaktır.

Şukadar ki, Yüksek Akad taraflardan herbiri heran, hattâ ilk bir yıllık sürenin bitmesinden önce dahi yeni bir anlaşmaya varılmak için bir ay içinde görüşmelere başlanmasını istiyebilir.

Paris'te 31 Ağustos 1946 da Fransızca iki nüsha olarak yapılmıştır.

Liste : I

*Fransoya idhallerinde Türkiyenin en ziyade müsadeye mazhar millet kaydından istifade edemiyecesi mamüller*

Fransız tarife  
numarası

Emtianın cinsi

52	Balina ve amber bahçı nefsi
54	Ham balina çubuğu
62	Fil dişi
75 bis	Perhiz ve gliuten ckmekleri ve saire
102	Tarçın
106	Karanfil
107	Vanilya
108	Çay
118	Kâfuru
119	Hususi cins usareler (balata, katçuk ve saire)
144	Phormium tenax, abaca, etc..
205 bis	Demir halitaları ve demirli maden halitaları
211	Kalaylı demir (teneke) bakırlı, kurşunlu veya çinkolu demir
	Bakır
213	Çelik ray
07, 07 bis	Asit nitrik
09	
010,	Asit sulfonitrik
013 bis	Gaz tasfiyesinden çıkan amonyaklı sular
015	Ticarette kullanılan saf amonyak
016	Anhidr mayi amonyak
035	Oksi klorür dö karbon
054	Tazyik edilmiş nitrojen
059	Tazyik edilmiş ve mayi haline getirilmiş oksijen
059 bis	Tazyik edilmiş azot
059 ter	Asetilen, argon, neon
0137 bis	Yıkamış karnalit artığı
0318	Kinaldin, Kinolein
0319	Metilkinolin ve sair
0321 bis	Parakrezidin



Fransız tarife  
numarası

Emtianın cinsi

0331	Nitroze - analjezin
0334	Denziliden, amino, analjezin
0336 bis	Diamid dufenilüre ve saire
0356	Glisirhüzün veya amonyak gliserhizatı
288	Kaba resim boyası
289	Külçe halinde kâğıdı hindi
340	Pişmiş topraktan çömlekçi mamulâtı ve bunların diğer alelâde nevileri, ev eşyası, şişeler ve saire.
351 A ve B	Renkli mâbed camları
351 bis	Camlı büyük pencere ve saire
497 à 509 ter	Saatler, saat malzemesi
512 B	Cer makineleri
515	Çıplak yaprağı tarağı
516	Mensucat sanayiinde kullanılan ihzar makineleri, mutavassıt makineler, son. ancliyé makineleri
516 bis	Dairevi ve düz tarak makinesi
517	İplik bükme ve eğirme vargel tezgâhı
517 bis	Eğirme tezgâhı ve diğerleri masura makinesi.
518	Dokuma tezgâhı
519	Örgü ve şapkaçılık tezgâhları
519 bis	Tül, dantel, gipur ve saire tezgâhı
521 quatre	
dan	Linotip
524 bis g g	Telsiz telgraf ve telsiz telefon cihazları
527 bis	Soğutma cihazları
544	Dikiş iğneleri
561	Demir ve çelik halatlar
631	Kesilmiş ve hazırlanmış balina dişleri
634 toroc	Hassas aletler
635	Alâti basariye ve rasadiye
635 bis A dan	Stereoskop
648	Kimyevi kibritler

Liste : II.

*Türkiye'ye ithallerinde Fransa'nın en ziyade müsaadeye mazhar millet kaydından istifade edemiyecği ürünler*

Türk tarife numarası	Emtiamın cinsi
2	Katır
3	Eşek
34	Yumurta
57	Deniz ve dere süngerleri
114 ten	Türk ve İran halı ve kilimleri
152 den	Çavdar, mısır süpürge darısı
174 ten	Kuru üzüm
198	Taze patates
206 dan	Lokum
207 den	Her nevi helva
280 den	Katran yağı
283 ten	Odun kömürü
288	Ağaçtan talaş, yün, iplik ve saman
300	Nahm ve takunya (köseleli de)
409 dan	Taranmış keten ve kendir ve keten ve kendir kütüğü
674 ten	Kızak
694 ten	Linyit, Turb uvrağı